

Sezona 2016/2017

Četvrtak, 19. januar 2017. godine
Petak, 20. januar 2017. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Ciklusi: Filharmanija i Za početnike

Dirigent: **Danijel Rajskin**
Solista: **Akiko Suvanai**, violina

Program:

V. A. Mocart: Simfonija br. 32 u Ge-duru K 318

Allegro spiritoso
Andante
Primo tempo

Trajanje: oko 10 minuta

V. Volton: Koncert za violinu i orkestar

Andante tranquillo
Presto capriccioso alla napolitana
Vivace

Trajanje: oko 30 minuta

***

J. Brams: Simfonija br. 1 u ce-molu op. 68

Un poco sostenuto – Allegro – Meno allegro
Andante sostenuto

Un poco allegretto e grazioso
Adagio

Trajanje: oko 50 minuta

Koncertmajstor: **Tijana Milošević**

Prvo delo na programu večerašnjeg koncerta je Simfonija br. 32 u Ge duru (K 318) Wolfganga Amadeusa Mocarta (1756–1791). Nastala je 1779. godine u Salzburgu, nakon Mocartove posete Parizu i Manhajmu (1777-1778), tadašnjim muzičkim centrima, ključnim u razvoju orkestarskog muziciranja. Na ovom putovanju Mozart je imao prilike da čuje zanimljive orkestre i izvođenja, i tako se upozna sa novim orkestarskim tehnikama da bi ih kasnije upotrebljavao u svojim delima, pa i u ovoj simfoniji.

Simfonija br. 32 je komponovana kao uvertira – iz tri kratka stava u istom tonalitetu različitih karaktera koji slede jedan za drugim bez prekida muzičkog toka. Tako se na sažeti sonatni *allegro* nadovezuje lagani stav nakon čega sledi finalni stav koji predstavlja svojevrsnu reprizu prvog. Zbog svoje zanimljive i jednostavne forme koja odudara od klasičnog simfonijskog obrasca, ova simfonija je dugo smatrana uvertirom neke od Mocartovih opera. Međutim, kasnije je utvrđeno da je ovo ipak samostalna kompozicija, iako je 1785. godine korišćena kao uvertira komične opere *Oteta seljanka* (*La villanella rapita*) Frančeska Bjankija, priznatog italijanskog operskog kompozitora.

Tridesetih godina HH veka, britanski kompozitor Vilijam Volton (1902–1983) je već bio priznat i poznat sa nekoliko izuzetno uspešnih dela u svom opusu - muzika za *Fasadu*, zbirku pesama Edit Sitvel (1922), koncert za violu i orkestar (1929), kantata *Belšazarova gozba* (1931) i dr. Stoga je proslavljeni violinista Jaša Hajfec 1936. godine kompozitoru naručio novi Koncert za violinu i orkestar, kojim je želeo da prikaže svoju izuzetnu tehniku i virtuoзитet.

Volton je na koncertu radio gotovo dve godine (1938–39), temeljno i detaljno, sa čestim ispravkama i revizijama, što je inače bilo svojstveno njegovom načinu komponovanja. Strahujući da koncert neće biti dostojan Hajfecovog talenta i izvođačke sposobnosti, kompozitor i solista su imali česte konsultacije, naročito oko trećeg stava koncerta.

Delo ima standardnu trostavačnu formu. Prvi stav je laganog, smirenog tempa, koji slušaoce uvodi u mističnu atmosferu produbljenu izražajnom lirskom kantilenom solističke deonice. Drugi stav donosi promenu karaktera tarantelom, brzom napolitanskom igrom i njenim karakterističnim ritmom. Poslednji stav sadrži zanimljive promene ritma i efektno zaokružuje čitavo delo.

Hajfec je Voltonov Violinski koncert premijerno izveo 1939. godine sa Klivlendskim simfonijskim orkestrom pod upravom Artura Rodžinskog. Iako je premijerno izvođenje bilo vrlo uspešno, Volton se vratio ovom delu 1942. godine i uradio reviziju orkestracije čitavog koncerta. Danas se izvodi upravo ta, revidirana verzija.

Rad na Prvoj simfoniji Johanes Brams(1833–1897) je započeo 1855. godine, i na njoj je radio više od dvadeset godina. Delo je završeno 1876. godine, kada je i premijerno izvedeno. Već tada su prepoznati vrednost i značaj Prve simfonije kako od strane stručne kritike, tako i publike.

Kompozitor, pijanista i dirigent Hans fon Bilov je ovu simfoniju nazvao Desetom Betovenovom simfonijom jer je u njoj prepoznao Betovenov uticaj i u Bramsu video nastavljajuća Betovenove tradicije. Brams nije krio da je svojom prvom simfonijom dao svojevrsan omaž Betovenu i to je muzikom vrlo ubedljivo prikazao. Najupečatljiviji momenat je, svakako, tema četvrtog stava koja evocira *Odu radosti* iz Betovenove Devete simfonije, ali ima i drugih elemenata koji upućuju na Betovenovo stvaralaštvo - tema prvog stava i ritam koji asocira na karakterističan „sudbinski motiv“ Pete simfonije, svečani ton lirskog drugog stava kojim je na trenutak evocirana *Misa Solemnis*, kao i solistički tretman prve violine takođe u drugom stavu, koji podseća na Betovenove kasne gudačke kvartete.

Gusto tkanje muzičkog materijala, reference na velikana prošlog vremena i kompleksna orkestracija čine istančan Bramsov stil koji se prepoznaje u ovoj kompoziciji. Brams se danas smatra jednim od naslednika Betovena, ali takođe i uzorom na koji su se ugledale kasnije generacije kompozitora, stvaraoci koji su pomerili granice muzike u HH veku (kao što je Arnold Šenberg). Stoga se Brams sa pravom apostrofira, uz Baha i Betovena, kao jedan od „tri velika B“, jedan od stubova zapadnoevropske muzike.

Ana Đorđević*

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.